

Prošlogodišnje putovanje trebalo je završiti na Olimpijadi u Pekingu, ali s obzirom da smo u kineskom veleposlanstvu saznali da nam vozačka dozvola u Kini nije važeća, a i ulazak motorom u Kinu nije moguć, morali smo promijeniti plan puta. Nakon kraćeg vijećanja i sukoba želja i ideja stvoren je kompromis i okvirno zacrtana kružna ruta: Srbija-Bugarska-Turska-Gruzija-Armenija-Iran-Turska-Grčka-Makedonija-Albanija-Crna Gora-Hrvatska. Kada smo naš plan oduševljeno iznijeli roditeljima i prijateljima, većina ih se hvatala za glave i pokušavala nas odgovoriti od putovanja u "strašno opasne zemlje", opisujući pri tom ljepote "civilizirane i sigurne Zapadne Europe"

"Severina" na Kavkazu

TEKST: VERICA GEMIĆ
FOTO: MARIJAN GEMIĆ

Miris toplog ljetnog jutra širio se zrakom kada smo započeli osamnaestodnevno, 9 700 km dugo putovanje od Hrvatske do Irana i natrag. Usprkos upozorenjima i vapajima okoline ostali smo ustrajni u odluci da prokrstarimo Turskom, Gruzijom i Armenijom, te uđemo u Iran i osjetimo barem malo duh te zemlje. Otvorena srca i s minimumom predrasuda krenusmo u susret Istoku. Iako su deseci i deseci tisuća kilometara na motoru iza nas i mada nikada nismo imali neku ozbiljniju nezgodu, svaki početak putovanja i rastanak od djece i doma u meni izaziva dvojake osjećaje. Tu je želja za avanturom i upoznavanjem novog i nepoznatog, ali i mala, ali ipak prisutna

strepnja koja tiho iz prikrajka postavlja pitanje: "Hoće li sve biti u redu? Hoćemo li se vratiti živi i zdravi?" Na sreću, miris ljeta i avanture u zraku, tako dobro poznat svakom long-rider motoristu, pobjeđuje i strepnja nestaje. Ostaje samo divlja želja da se dođe što dalje i vidi što više.

Vozimo autocestom prema Bajakovu i susjednoj Srbiji. Prolazeći ravnim Slavonijom ne mogu se ne sjetiti tvrdnje koju sam zapamtila još u osnovnoj školi, a koju i danas slušam sa svih strana, o tome kako je slavonska ravnica dovoljna da prehrani cijelu zemlju. Vozeći se autocestom kroz Slavoniju čovjek ne može steći dojam nepregledne ravnice, jer je ona ispresijecana mnogobrojnim šikarima, a nekakvoj velikoj poljoprivrednoj proizvodnji ni traga. S kraćim kava-zau-

stavljanjem i tankanjem goriva stižemo do Bajakova. Prolazimo uz kolonu šlepera koji čekaju na carinske formalnosti i izlazimo iz Hrvatske. Granični prijelaz Bajakovo promijenio se i proljepšao od kada smo zadnji puta njime prolazili pred četiri godine. Tada je bio organiziran u kontejnerima. Uzimajući putovnice, srpski carinik pita: "Motoristi iz Zagreba? Dobro ste potegnuli! Hoćete li skroz do Beograda?" "Do Beograda i malčice dalje", odgovaram. "A dokle?" "Do Irana i natrag." E, da mi je foto aparat bio pri ruci, ovjekovječila bih njegov izraz lica kojem popratni tekst nije bio potreban. Srpski dio ravne Slavonije razlikuje se od našeg dijela po nešto više papira uz cestu, ali i po manjoj količini šikara i po više obrađenih površina. Prolazimo kroz Beograd i uočavamo da

kod njih gradnja velikih trgovačkih centara tek počinje dobivati zamah. Novi dijelovi grada se šire, grade se stanovi i popratni sadržaji, Beograd postaje sve ljepši. Prelazimo Savu i vozimo prema Nišu. Promet na autocesti Beograd-Niš znatno je gušći od onog od Zagreba do Beograda. Na cesti ima dosta kamiona, ali najvećim dijelom su to automobili nizozemskih, njemačkih i francuskih registracija koje voze turski gastarbajteri vraćajući se na odmor u svoju zemlju. Auto cesta je solidna, iako nešto lošija od naše, ali je zato - vjerovali ili ne - skuplja od naših auto cesta. Srbi, naime, imaju jednu cijenu za strance, a drugu za svoje državljane. Benzin je u Srbiji isto nešto skuplji nego u Hrvatskoj.

Severina (umjetničko ime našeg Capa norda) juri Šumadijom. Oko nas

vjernim putopiscima
DUNLOP[®]
poklanja par guma

Srbija - Šumadija

Turska - Na mostu preko Bospora

Granični prelaz Bugarska -Turska

Turska - autoput ispred Istanbula

Turska - prilaz mostu preko Bospora

Turska - prilaz mostu preko Bospora

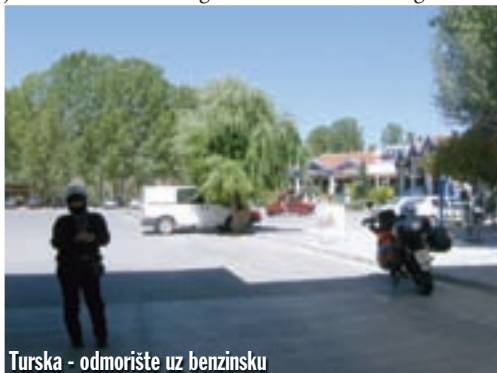
pitomi brežuljci, na auto cesti mnogo odmorišta i motela, nižu se poznate srpske banje: Vrnjačka, Niška... Pitome brežuljke ubrzo zamjenjuju nešto više planine, a moja muška polovica koja uživa u moto - planinarenju postaje sve zadovoljnija. Nakon Niša auto cesta prestaje. Kroz visoke, strme kamene liti-ce probija se rijeka Nišava, uz koju vijugaju živopisna cesta i željeznička pruga. Pred četiri godine prolazili smo ovuda noću i nismo mogli doživjeti divlju ljepotu kanjona Nišave. Uska cesta koja se zajedno s rijekom probija između surih, kamenih litica, prolazeći kroz trinaest kratkih tunela postoji ovdje od davnina. Bio je to u prošlosti važan trgovački put prema Istanbulu. Prolazeći tako uskim, neosvijetljenim tunelima kanjona Nišave nije teško zamisliti sebe kao dio trgovačke karavane koja putuje prema Turskoj, natovarena dragocjenim teretom. Treba samo zanemariti gromoglasan zvuk koji proizvodi konj kojeg jašemo.

Diveći se prirodi oko nas i zamišljajući se u nekom drugom vremenu, na

nešto drugačijem konju, stižemo do Dimitrovrada, graničnog prijelaza prema Bugarskoj. Primjećujemo da je i taj prijelaz postao veći i uredniji, iako je još uvijek nešto orijentalnijeg izgleda. Nakon kratkih i ekspeditivnih carinskih formalnosti ulazimo u Bugarsku i vozimo prema Sofiji. Cesta prema Sofiji ostala nam je u sjećanju kao relativno loša, ukrašena rupama, no danas je to dobra, široka cesta, kojom se vrlo brzo stiže do glavnog grada Bugarske. Iako nas je prije četiri godine Sofija osvojila svojom ljepotom, ovoga ćemo je puta zaobići. Oko nas zlatni, pitomi brežuljci obasjani suncem na zalasku, a u daljini planina Vitoša, koja poput kakvog visokog i jakog stražara motri i čuva ljepoticu Sofiju. U sebi žalim što ovoga puta nećemo šetati zelenim ulicama i trgovima tog lijepog grada, koji je uspio sačuvati građevine različitih naroda i kultura koje su u prošlosti u njemu živjele, iako su neke od njih bile međusobni neprijatelji. Današnja Sofija ponosi se time i s pravom to smatra svojim velikim bogatstvom.

Sofija je sve dalje iza nas dok vozimo prema Plovdivu, a dobra, široka cesta nekud je nestala. Zamijenila ju je uska, ne baš udobna cesta na kojoj nailazimo na kolonu koju pokušavamo zaobići. U tom nas naumu zaustavlja policija, objašnjavajući nam na bugarskom (kojeg dosta dobro razumijemo jer je sličan makedonskom) da ne možemo dalje dok se ne završi prosvjed zbog kojeg je zaustavljen promet. Nakon desetak minuta prosvjed je prestao i mi nastavljamo dalje. Na sreću, drndava, uska cestica ubrzo postaje dobra i brza autocesta, koja vijuga između planina obraslih crnogoricom čiji se opojan miris širi zrakom. Na početku autoceste istaknuta je ploča sa zanimljivim pravilima ponašanja u pogledu brzine vožnje. Maksimalna dozvoljena brzina za kamione i automobile je 120 km/h, a za motore 100 km/h. Na ravnom dijelu autoceste, koji upravo mami da dodate gas i pojurite brže, Bugari su smislili originalan način da vas smire i uspore. Dok dodajete gas, a kazaljka brzinomjera je sve bliže brojci 200, ugledate ispred

sebe uz cestu prepoznatljiv policijski auto. Nakon svima dobro znane reakcije vozača u takvoj situaciji, kazaljka brzinomjera strmoglavo pada na stotku, a vi se pitate jeste li reagirali dovoljno brzo da ne budete snimljeni i kažnjeni. Sa strepnjom se sve više približavate policijskom autu, sada ste mu već sasvim blizu i trenutak istine je pred vama. Pitomo i pristojno, s licem motorista koji nikada ne vozi prebrzo, prolazite pored policije i tada shvatite da je rasplamsala strast za brzinom primirila maketa policajca i njegovog auta u prirodnoj veličini. Prolaskom kroz tunel ostavljamo planine i spuštamo se prema nizini u kojoj se smjestio grad Plovdiv. Već se odavno spustio mrak kada smo u Plovdivu pronašli smještaj u vrlo dobrom hotelu (dvokrevetna soba s doručkom za 65 eura). Bugarska je u drugoj vremenskoj zoni u odnosu na Hrvatsku i kazaljke na satu pomaknute su jedan sat unaprijed. Pronalazimo internet-café i javljamo se ekipi na Aprilia base forumu, koja se najvećim dijelom toga vikenda okupila na Pagu, a zatim odlazimo u potragu za

Turska - odmorište uz benzinsku

Rižina polja središnje Turske

Unye - grad na južnoj obali Crnog mora

Turska - prvi red do mora, skoro uvijek autocesta

Arakli - gradić na jugoistočnoj obali Crnog mora

Akcaabat - džamija uz more

večerom, za koju unaprijed znamo da neće sadržavati ni janjetinu, ni Paški sir. Prvi dan i 940 km avanture je iza nas i mi odlazimo na zasluženi odmor.

U jutro vozimo dir ulicama Plovdiva, koji uz zgrade iz nedavne komunističke prošlosti ima sve više novih građevina koje izgledaju bitno drugačije i polako će gradu dati moderan europski izgled, a niču, naravno, i novi veliki trgovački centri. Iz Plovdiva krećemo prema bugarsko-turskoj granici kroz plodnu dolinu, koja je većim dijelom obrađena. U selima uz put možete kupiti svježije povrće i voće i poznati sir kačkavalj. U nekim prošlim vremenima postojala su u tom kraju i industrijska postrojenja uz koja su bila smještena radnička naselja. Danas propale, puste tvorničke hale izgledaju sablasno, a naselja uz njih poprilično su oronula i zapuštena. Uspoređujući Bugarsku prije četiri godine i Bugarsku danas, ne možemo reći da nema napretka, ali on nije spektakularan.

Ubrzo stižemo do turske granice. Uz nas još dva para bajkera čekaju na ulazak u Tursku. Iz Rumunjske su i idu samo do Istambula. U razgovoru hvalimo prirodne ljepote Rumunjske, ali i naglašavamo da se ima što vidjeti i u Hrvatskoj, pa pozivamo rumunjske bajkere da se jednom odluče na put u našu zemlju. Od prije poznate tri faze ula-

ska u Tursku nisu se promijenile, samo što su ovog puta brže i organiziranije. Nakon od prilike pola sata ulazimo u Tursku i vozimo odličnom autocestom E80 prema Istambulu. Oko nas plodna, obrađena polja, industrijski kompleksi i termoelektrane. Promet je izuzetno gust i brz. Osim mnoštva osobnih automobila tu je i cijela sila kamiona. Ubrzo

je pred nama Istanbul, ogroman grad od 12 milijuna stanovnika, kroz koji vodi autocesta s 32 naplatne kućice. Zapadni, europski i istočni, azijski dio Istambula povezani su mostom preko Bospora, a prijelaz preko mosta stajat će vas manje od prijelaza Krčkog mosta. U istočnom dijelu Istambula naći ćete industriju cijeloga svijeta. Nižu se hale s natpisima: Toyota., Philips, Hyundai, Honda....

Autocesta E80 nastavlja kroz brdovit kraj u kojem se izmjenjuju industrijska i poljoprivredna područja, a između njih se sve više šire novoizgrađeni gradovi. Uz autocestu su česta, vrlo uredna i dobro opskrbljena odmorišta, koja se od europskih razlikuju samo po tome što imaju prostore predviđene za molitvu i puno više zelenila. Prolazimo kroz gradove Izmir, Duzee, Bolu i u predvečerje stižemo u Gerede. Smještamo se u hotelu Kervan, u kojem vrlo loša soba s ne baš urednom kupaonicom stoji

Obala nadomak Gruzije

GROBNIK TIPS & TRICKS

Odvožite On-board najbrže Grobničke krugove ikad zabilježene na kameri, a sve uz telemetrijski prikaz

Naučite sve tajne Grobnika uz prvaka Hrvatske i rekordera najbržeg kruga, Sašu Kranjca

- Telemetrijski sken staze uz detaljna tumačenja kako voziti...
- Položaj tijela u vožnji, na prebacivanjima i na kočenjima...
- Podešavanje i održavanje motora...
- Prijenos, ovjesi, gume, temperature...

**CIJENA
2 DVD
165 kn**

Na tržištu krajem srpnja 2009.

Predbilježbe i narudžbe poslati na mail: video@motori.hr ili putem kupona (navesti ime, prezime, adresu i broj telefona)

257 km/h

LAP: 5
01:32.15

Ovime naručujem dupli DVD Grobnik Tips & Tricks

Ime i prezime: _____
Adresa za slanje DVD-a: _____
Telefon: _____
Pošiljku želim: preuzeti osobno na adresi Ulica Grada Vukovara 3, Zagreb
 primiti pouzećem (+25 kn)

Narudžbu/predbilježbu slati na fax: 01/3013-124
ili na adresu: "Motori", Sokolgradska 50, 10000 Zagreb

Turska - obitelj na plaži

Vašar u crvenom

Nema trgovine bez cjenkanja

40 TL (22 eura). Pijemo čaj u lokalnoj kavani smještenoj u brižno uređenom parku. Jedina sam žena koja se tamo našla, ali me nitko ne gleda kao svjetsko čudo. Ljudi su prijateljski raspoloženi, prilaze nam i pitaju odakle smo. Svi znaju za Hrvatistan.

Osvanulo je treće juto našeg putovanja i mi se budimo uz pravu tursku kavu kakvu u našim krajevima više nigdje ne možete dobiti, a zatim nastavljamo vožnju prema crnomorskoj obali u smjeru Samsuna. Vozimo kroz predivan planinski kraj dobrom, brzom cestom koja povremeno postaje autocesta. Na jednom dijelu moja muška polovica ne može podnijeti sporu vožnju u koloni kamiona, pa usprkos punoj crti dodaje gas i zaobilazi ih. Pri povratku u desni trak ugledasmo policajca koji je već isukao kuhaču koja u svim zemljama svijeta izgleda i znači isto. Zaustavljamo se, moja muška polovica odmah se pokriva ušima i priznaje krivnju i na kraju se

nagodiše. Siromašniji za 20 eura nastavljamo dalje. Penjemo se i spuštamo zlatnim obroncima pokrivenim žitom, vozimo uz planinske pašnjake prekrivene raznobojnim cvjetovima čiji se miris širi zrakom, jezdimoz uz rijeke uz koje su se smjestila novoizgrađena naselja. Divimo se rižinim poljima posebne zelene boje. Okrijepu nalazimo u ured-

nom restoranu na jednom od mnogobrojnih odmorišta, u kojem jedemo složenac od mesa i povrća zapečen u glinenoj posudici i zalijevamo ga izvrsnim kiselim mlijekom. Krećemo dalje kroz lijep krajolik u kojem se i dalje izmjenjuju žitna i rižina polja, pašnjaci i gradovi. Prolazimo kroz Samsun, grad od 500.000 stanovnika. Simpatično je

što u Turskoj na ploči s imenom mjesta obavezno nalazite i podatke o broju stanovnika i nadmorskoj visini. Zaključili smo da mali gradići imaju nekoliko desetaka tisuća stanovnika, osrednji gradovi nekoliko stotina tisuća, a veliki nekoliko miliona stanovnika. U Turskoj je sve veliko.

Cesta i dalje prolazi planinskim krajem, preko kojega izbijamo na crnomorsku obalu. To je područje ušća mnogobrojnih rijeka koje se s planina spuštaju prema moru donoseći velike količine vode. Obala je na tom dijelu muljevita, a more mutno, ni sluga našem Jadranu. Ljudi koji žive u naseljima uz taj dio crnomorske obale žive s morem otprilike toliko koliko Zagrepčani žive sa Savom. Nema kupanja, nema čamaca, ništa ne upućuje na vezu ljudi i mora. Kako odmičemo prema Trabzonu, obala postaje drugačija. Visoke planine spuštaju se strmo do morske obale i dalje se s njih u more strmoglavo

Gruzija - rijeka Chorokhi

 VORTICE 2.430 KN	 PANCHO 1.376 KN	 BEAVER 2.676 KN	 ARUS 2.906 KN	 LOBRA 2.550 KN	 EXPLORER PRO 2.550 KN	 SKAR 3.750 KN
 RX-4 1.146 KN	 STREETBURNER 1.440 KN	 RIUGA 994 KN	 KASKARA 1.529 KN	AKCIJA DO ISTEKA ZALIIHA MAGNUM 510 KN DEVON 382 KN RIDER 1.755 KN		
 FORMULA X2 611 KN	 RIUGA 994 KN	 KASKARA 1.529 KN	 HX 407 GRAFIK 2.064 KN			
 TI TIEFSCHWARZ 3.643 KN	 J1 TITANIUMBERMETALLIC 3.510 KN	 R1 RED SPIDER 3.510 KN	 S1 PRO GRAY FURIOUS 4.342 KN	 HX 82 ON THE MOVE 764 KN	 HX 249 INDIAN 764 KN	 HX 230 FEATHER 764 KN

IXS **Schuberth** **SPIEGLER** **TRELOCK** **RIZOMA** **WP**

www.motooprema.hr
ŠEPIĆ COMMERCE
 Zagreb, Rastočka 14, Tel: 01/6141 062 Fax: 01/ 654 28 66
 IXS-Shop Split, Vukovarska 58, 021/ 532 432

PRODAJNA MJESTA: MOTO TRADE, KARLOVAC, 047 654 588 • ILIJADICA-RAPO, ŠIBENIK, 022 213 159 • SUPERBIKE, VARAŽDIN, 042 320 898 • BIG BIKE, SL. BROD, 035 448 347 • MOTO MARKET SERVIS, POŽEGA, 034 292 913 • HP MOTORI, PULA, 052 383 506 • SPRINT, RIJEKA, 051 211 629 • MALI MOTO, LOVRAN, 051 293 826 • LERGA, ZADAR, 023 326 419 • FINDI, UMAG, 052 721 328 • LOVAC, KUČAN MAROF, 042 351 905 • MONTIS, LABINCI, 052 455 505 • DANTE, BABIN KUK, 020 438 540 • AUTO SERVIS BLAŽEKA, DONJI KRALJEVEC, 040 655 165 • MAXI MOTO, METKOVIĆ, 020 690 360 • AFRICA MOTO, MAKARSKA, 021 610-016 • BENDIX, VINKOVCI, 032 306-480 • MAG-PROMET, VINKOVCI, 032 306 502 • CVAJKO MOTORI, CRIKVENICA, 051 784 789 • MOTO CENTAR, LUDBREG 042 306 785 • MOTO BEAN, BRODARICA, 022 351 940 • HUGO MOTO, DONJI MIHOLJAC, 031 630 086 • PRIBUDIĆ-BORČIĆ, SPLIT, 021 534 145 • VIKTOR MOTO-SPORT d.o.o., ZAGREB, 01 3079 274 • BRIJSAR d.o.o., SEŠVETE, 01 2014 633 • ŠKAROMOTO, OSJEK, 031 300 555 • JAVOROVIĆ, OSJEK, 098 980 8338 • EMURACE, VUKOVAR, 032 4233 22

Gruzija - susret rijeke Chorokhi i Crnog mora

Prilaz Kavkazu

Gruzija - plaza za sve

Ulice Tbilisia

Zemlja pod okriljem Sv. Jurja

spuštaju mnogobrojne rijeke. Uz more šljunčane i pješčane plaže, javljaju se turistička naselja. U svim svojim naseljima Turci nastoje urediti što više parkova i zelenih površina. Ljubav prema zelenilu prisutna je svuda, kao što je i svuda prisutna gradnja. Turska je veliko gradilište. Grade se ceste, vijadukti i mostovi, grade se novi gradovi. Osim u gradovima poput Istambula, nigdje nema starih građevina koje bi svjedočile o prošlosti. Gledajući sve te nove gradove tako slične jedan drugome, imamo osjećaj kao da su Turci naselili to područje tek nedavno, a ne da tamo postoje stoljećima.

Stižemo u Trabzon, lučki grad na obali Crnog mora, koji je znatno veći nego smo očekivali. Nalazimo sobu s doručkom u hotelu s tri zvjezdice za 70 TL. S obzirom da je hotel u blizini aerodroma, promatramo slijetanje aviona na pistu koja je nastala tako da je nasipan dio morske obale, pa se pista nalazi tik uz more.

Sljedećeg dana počeo je za nas interesantniji dio puta. S obzirom da smo u

Turskoj već bili, iako smo tada zaronili samo malo u njezin azijski dio, nastojali smo kroz nju proći što je moguće brže, kako bismo mogli više vremena posvetiti Gruziji i Armeniji i ući u Iran. Iako već pomalo umorni od brzog tempa (gotovo 1000 km dnevno), ustajemo rano i krećemo prema gruzijskoj granici. Obala i dalje ista. Podsjeća me na istočnu obalu Istre. I dalje ušće do ušća i ogromne količine slatke vode koje se ulijevaju u more. Cijelim putem uz obalu autocesta, koja je samo djelomično još u izgradnji.

Turski dio granice s Gruzijom poprilično je neorganiziran. Više kilometarska kolona kamiona i pokoje osobno vozilo u čekanju prelaza na neurednom, prašnjavom, ograđenom predprostoru turske granice. Pokušavamo se provući između ograde i šlepera, što baš ne ide glatko, s obzirom da s dva bočna kofera imamo gotovo širinu automobila. Zahvaljujući spretnosti moje muške polovice i susretljivosti vozača kamiona uspijevamo doći do kioska u kojem nakon malo čekanja dobi-

vamo potrebne pečate u naše putovnice i izlazimo iz Turske. Za ulazak u Gruziju potrebna nam je viza koju je najjednostavnije dobiti na samoj granici, s obzirom da u Hrvatskoj ne postoji gruzijsko veleposlanstvo. Procedura traje petnaestak minuta, a sastoji se od ispunjavanja formulara s uobičajenim pitanjima, uplate od 30 eura po vizi i obaveznog pitanja: "Jeste li ikad bili u Rusiji?" Službenici su izuzetno ljubazni i susretljivi. Ulazimo u područje gdje naš glasnogovornik postaje moja muška polovica koja je nekada davno učila ruski, jezik na kojem ćemo se sporazumijevati s Gruzijcima i Armencima. Iako su njihovi jezici potpuno drugačiji od ruskog, a pismo nema nikakve veze ni sa ćirilicom ni s latinicom, gotovo svi bolje ili lošije govore ruski, jer su bili u sastavu SSSR-a. Nakon dobivenih vize i nekoliko pečata u putovnicama ulazimo u Gruziju. Odmah nakon granice kilometarske šljunčane plaže na kojima je znatno više kupača nego na plažama Turske. Vozimo prema gradu Batumi, koji je još u vrijeme SSSR-a bio poznato

ljetovalište na crnomorskoj obali. Nešto prije Batumija počinju novoizgrađena hotelska naselja. Ispred hotela ergela vrlo skupih limenih ljubimaca upućuje na to da tu ljetuju vrlo bogati ljudi. Informacije radi pitamo ima li mjesta u jednom od hotela. Recepcioner koji samnom razgovara na ulaznim vratima gleda me gotovo s gađenjem jer se moj izgled očito ne uklapa u ono što on smatra gostom dostojnim hotela u kojem radi. Saznajem da mjesta ima ako imam 150 \$ za dvokrevetnu sobu. S obzirom da ni mi sami sebe ne vidimo kao dio ergela koja tu ljetuje, nastavljam dalje i uskoro stižemo u Batumi.

Batumi s pravom možete zvati Canesom Gruzije. Prekrasan grad kojeg krasi još ljepši parkovi s vrlo egzotičnim vrstama bilja. Područje grada pravi je botanički vrt. Turistička sezona cvjeta i u Batumiju nema slobodne sobe. Ljubazna recepcionerka u jednom od hotela koje smo obilazili upućuje nas prema unutrašnjosti Gruzije, gdje ćemo, prema njezinim riječima, lakše naći smještaj. Nemamo nikakvu kartu

Tbilisi noću

Prilaz Kavkazu

Prilaz Kavkazu

Kavkazki suvenir

Predah

Gruzijska povijest u slikama

Dolina rijeke Aragvi

Motiv s Kavkaza

Gruzije, osim nečeg skinutog s interneta, što po maloćemu odgovara stvarnosti. Objašnjavaju nam da kartu vjerovatno nećemo moći kupiti nigdje prije Tbilisija, glavnog grada Gruzije. Iako nam se tada takva tvrdnja učinila nemogućom, pokazalo se da je bila točna.

Izlazimo iz Batumija uz luku u kojoj je usidren turski razarač i krećemo prema unutrašnjosti. Blještavilo gruzijskog Canesa ubrzo nestaje. Prolazimo uz siromašna, prašnja sela, uskom, zavojitom cestom na kojoj su glavni regulatori prometa krave. Krave svuda oko nas, kao da smo u Indiji. Stado krava na cesti najnormalnija je pojava i vrlo brzo se priviknete na činjenicu da se one ni najmanje ne boje prometa koja se kreću cestom i da ih jednostavno treba obilaziti, jer ne trzaju ni na trubu, ni na buku motora. Promet nije gust. Cestom voze stari Moskvici, Lade i Volge, a povremeno bahato projuri poneki primjerak najskupljeg mercedesa, BMW-a, Lexusa, Toyote ili Porschea. U njima su pripadnici ergele koja ljetuje u hotelima Batumija, a koja

je od stanovnika sela kroz koja prolazimo po svemu udaljena nekoliko svjetlosnih godina. Gruzijci su najbolji vozači koje smo ikada susreli. Voze brzo i vrlo opasno, pretječući na potpuno nepreglednim mjestima. U tome se naročito ističu oni koji voze skupe primjerke limenih ljubimaca. Jedan takav u srebrnom Mercedesu AMG 500 S dobro nam je došao kao vodič-pokazatelj rupa i krava na cesti. Nakon što nas je bahato prestigao kroz naselje, trudio se svim silama ne bi li nam i umakao, ali mu to skromne vozačke sposobnosti nisu omogućavale. Sijekao je zavoje, nekoliko puta gotovo izletio s ceste, samo što nije čupao kosu i grizao nokte od užasa, ali Severina je uporno bila iza njega. Pustila bi ga samo na kratko u njegovim suludim pretjecanjima na slijepo, a onda mu ubrzo ponovno sjela na rep. Vođeni srebrnim Mercedesom vrlo brzo stižemo do grada Kutaisia. Ulazimo u grad zapuštenom cestom. Grad odiše beznadom. Zapuštene, davno izgrađene zgrade, ulice pune rupa, neuredni pločnici, zamišljeni prolaznici. Depresivna

slika. Kakav kontrast prema blještavilu Batumija i bogatstvu njegovih posjetitelja. Sumrak je blizu i mi u tom otužnom gradu moramo naći nekakav smještaj. Vozač autobusa nudi se da će nas odvesti do hotela. Vozimo za žutim, starim autobusom, a na svakoj stanici iz njega izlazi kondukter pokazujući nam da moramo dalje za njima. Nakon nekoliko stanica kondukter izlazi iz autobusa i vodi nas preko ceste do nove, dobro uređene kuće: "Eta Hotel", govori i uvodi nas u dvorište, kako bi bio siguran da smo došli na pravu adresu, a zatim se vraća u autobus i odlazi dalje. Vrata hotela su zatvorena, a u dvorištu sjedi mladi čovjek, koji velikom alkonom na ulaznim vratima daje do znanja onima unutra da su pred vratima gosti. Obzirom da ne znam ni beknuti ruski, moja muška polovica ulazi unutra, a ja ostajem kod motora. Nakon desetak minuta vraća se s nekakvom posjetnicom u ruci i zagonetnim osmijehom na licu. Objašnjava mi da tu nema mjesta i da moramo do drugog hotela. Kasnije saznajem pojeđinosti. Ušavši u navodni hotel, doče-

kale su ga dvije punašnije gospođe bijele puti i pažljivo njegovana tena, u crnim svilenkastim haljinama koje su isticale njihove obline, a ubrzo im se pridružila i vlasnica "hotela" u crvenom, svilenom kućnom ogrtaču, mašući upravo nalakiranim jarko crvenim noktima. Na pitanje o dvokrevetnoj sobi za jednu noć, uz zagonetni smješak je odgovorila da za takve goste nema odgovarajućeg smještaja u njihovom hotelu, ali da će mu vrlo rado objasniti kako naći hotel u kojem će mirnije provesti noć. Štoviše, ponudila se da ga tamo sama odvede, što je moja zbunjena muška polovica uljudno odbila, pa je traženje hotela potrajalo još neko vrijeme.

Nakon poduljeg traženja napokon se smještamo u hotelskoj sobi koja ima klimu koja ne radi i restoranski ventilator koji radi i bruji pod prozorom, donoseći sa sobom predivne mirise. Ovaj luksuzni smještaj koštao nas je 30 eura (bez doručka). Odlazimo u centar grada ne bi li kupili auto-kartu Gruzije i ubacili nešto u kljun. Na benzinskoj pumpi pitamo za kartu, ali nam odgo-

Kraj srpnja - potok pod snijegom

Okamenjeni slapovi

Motiv s Kavkaza

BEST BUY ŠESTOTNJAKA BY SUZUKI

ispod 59.000 kuna

Way of Life!

Za put spreman

SUZUKI
GSF650S
56.490 kn

Tourer bez
konkurencije

SUZUKI
GSX650F
57.490 kn

Sportaš
bez oklopa

SUZUKI
GSR600
58.490 kn

Kralj Alpa

SUZUKI
DL650
58.990 kn

www.suzuki.hr

OSIJEK Škaromoto d.o.o., J.J. Strossmayera 132, tel: 031 300 555
SPLIT Moto sport Brekalo d.o.o., Matice Hrvatske 1, tel: 021 540 765
PULA Motor Teh Auto d.o.o., Divkovićeve 2/B, tel: 052 540 422
ZAGREB Eurorent Sport, Samoborska 93, tel: 01 3794 222

>>>putopis

Put prepoznatljivog mirisa

Pletilja

Motiv s Kavkaza

varaju da oni to nemaju i upućuju nas u već prije spomenuti "hotel" u "kojem ćemo je sigurno naći". Shvaćamo to kao osebujan gruzijski humor i kupnju karte ostavljamo za drugi dan.

Nakon noći u kojoj sam vrlo loše spavala zahvaljujući sparini, komarcima i pjesmi restoranskog ventilatora u kombinaciji s hrkanjem moje muške polovice koju sve to očito nije smetalo, krećemo prema Tbilisiju. Cesta se penje u brda i prolazi kroz živopisni kraj s planinskim selima u kojima ljudi preživljavaju zahvaljujući stočarstvu i uzgoju žitarica i povrća. Uz cestu ponuda voća, povrća i meda. Nudi se i kuhani kukuruz i nešto što nas podsijeca na kvrgave kobasice za koje ćemo kasnije saznati da nemaju nikakve veze s mesom. Zastajemo u malom lokalnu uz planinski potok i jedemo izuzetno ukusan sir, povrće i lepinje. Vozimo dalje i ubrzo se spušta-

mo u nizinu u kojoj se smjestio Tbilisi. Neposredno ispred grada cesta prelazi u autocestu koja povezuje aerodrom s glavnim gradom. Vozimo 160 km/h, a na autocesti ispred nas stoje ni manje ni više nego tri krave. Sreća je što stoje na ravnom dijelu autoceste, pa su dobro vidljive i možemo izbjeći bliski susret s njima. Ulazimo u Tbilisi. Imamo dva glavna zadatka: kupiti auto kartu Gruzije i naći smještaj. Prvi zadatak obavljen je uspješno u jednoj knjižari koju je moja muška polovica našla zahvaljujući ljubaznom prodavaču u jednom CD shopu koji zna mnogo o Hrvatskoj i njejoj nedavnoj povijesti. Jednako dobro poznaje i glazbu Parnog valjka. Daruje nam CD s gruzijskom narodnom glazbom, a mi mu za uzvrat poklanjamo privjesak s imenom i simbolima naše zemlje. Bacamo se na drugi zadatak i vozeći Tbilisijem tražimo hotel. Užasno

"Željezna" voda za
čelično zdravlje

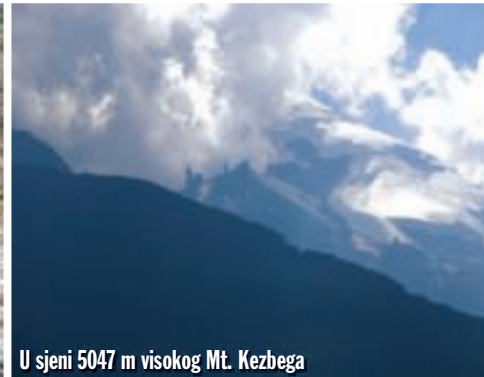

Kazbegi - mjesto u podnožju Mt. Kazbega

Put prema Sjevernoj Osetiji, Ingušetiji i Čeceniji

U sjeni 5047 m visokog Mt. Kezbege

sam umorna nakon neprospavane noći i hvata me kriza. Pitam se da li je imalo smisla voziti te silne tisuće kilometara po turskim prostranstvima da bi se došlo u Gruziju, koja u mojim umornim očima izgleda tako jadno i otužno. Od umora i bezvoljnosti ne vidim ni ljepote Tbilisija i jedva čekam da se dočepam kreveta, iako je tek rano poslijepodne.

Želja mi se ubrzo ostvarila. Bacam se u krevet u hotelu Lux (dvokrevetna soba bez doručka 30 eura) i spavam sve do večeri, kada krećemo u obilazak Tbilisija. Sada sam odmorena i dobre volje, pa sve izgleda bolje i ljepše. Tbilisi je zaista lijep grad, impozantnih palača i širokih ulica, prepun spomenika, zelenila i fontana. Fasade zgrada su sve uredne i dobro održavane, a grad posebno lijepo djeluje noću, kada njegove palače osvijetle tisuće žaruljica, toplim, indirektnim svjetlom, koje mu daje poseban šarm. Iako nas izgled Tbilisija osvaja na prvi pogled, ne možemo ne primijetiti

da je grad prepun policije, ali i žandarmerije obučene u crne odore, koja naružana dugim cijevima povremeno iskače iz svojih kombija i ulijeva u pojedine haustore. Nije osobito kasno, a grad je polu mrtav. Nema očekivane vreve na osvijetljenim ulicama Tbilisija.

Sljedeći dan posvetili smo krstarenju Kavkazom. Vozimo dobrom cestom uz rijeku, koja se sve više penje obroncima Kavkaza. Oko nas pitomi obronci s rascvjetalim planinskim pašnjacima. Ponovno opojan miris planinskog bilja u zraku. Kako se penjemo, tako su oko nas sve više i strmije planine, sve je više golih kamenih stijena. Niz strme padine strmoglavljaju se brzi planinski potoci, divimo se vododerinama i slapovima koji se ljeskaju na suncu i planinskim baršunastim pašnjacima, iznad kojih strše vrhunci s vječnim, blještavim snijegom. Na dijelovima ceste postoje tuneli koji nude jedinu mogućnost prolaza zimi, kada su dijelovi ceste

prekriveni nanosima snijega. Ljeti su tuneli utočišta mnogobrojnih krava na koje nailazimo cijelim putem. Naročito su brojne na mostovima, koji su gotovo potpuno prekriveni zasušenom kravljom balegom. Mostovi im preko noći pružaju zaklon, a po danu su zgodna platforma za odmor i preživljanje. U siromašnim planinskim selima možete kupiti domaće proizvode - od voća, povrća i mliječnih proizvoda, sve do ručno pletenih čarapa i kapa, te šubara od ovčjeg krzna. Relativno dobra cesta vodi nas do gruzijskog skijališta oko kojeg niče sve više hotela. Ulazimo u jedan mali privatni hotelčić raspitujući se za mogućnost noćenja i čavrljamo sa simpatičnim vlasnikom Giviem. Priča o svojem djedočki-knezu, koji je pred komunistom pobjegao u Arabiju, o rođacima raseljenim po svijetu i o gruzijskom razlazu s SSSR-om. Pokazuje da mu je donekle poznata i priča o raspadu Jugoslavije. Nakon ugodnog

čavrljanja i kave kojom nas je pogostio krećemo dalje. Cesta je sve lošija. Sve je manje asfalta, a sve više makadama, ali sve u svemu i najlošiji dijelovi su takvi da Severina bez ikakve opasnosti i muke napreduje. Stižemo do mjesta Kazbegi, a zatim nastavljamo dalje uz široku, divlju rijeku koja se probija kroz kanjon između visokih kamenih goleti. Svuda uokolo visoki planinski vrhunci pokriveni snijegom koji blješti na suncu. Dolazimo do rampe koja predstavlja granicu između Južne Osetije, koja je u sastavu Gruzije i Sjeverne Osetije u sastavu Rusije. Rampa je spuštana i zalokočena, jer gruzijsko-ruski odnosi već odavno nisu baš najbolji. Okrećemo se i polako se vraćamo, diveći se iznova ljepoti prirode oko nas. Ni slutili nismo da ćemo, vrativši se u Hrvatsku, toliko puta gledati te iste pejzaže na televiziji, uz neku ružnu, crnu i tužnu priču. Spuštamo se do jedinog mjesta na tom dijelu Kavkaza na kojem se možete

www.arrow.it

Arrow Research & Development

>> DL 650 V-Storm 04-08
Cijena **6.500 kn**
Akcijska **4.550 kn**

COLLECTION COLLECTION 7132488

RACE TECH TITANIUM SHOCK 7148590

RACE TECH ALUMINUM SHOCK 7148543

www.yamaha-piccolo.hr

Najbolji izbor!

PICCILO RACING

PICCILO RACING d.o.o. • PUT VRBOVNIKA b.b. - TTTS SPLIT • 21311 STOBREČ
tel. 021/32 56 77 • fax 021/32 56 80 • E-mail: piccolo-racing@st.t-com.hr

Gruzija - mjesto gdje ne želite kvar na motoru

Lokot na gruzijsko - ruskoj granici

Profesionalna deformacija

"Poslovni ručak" u tijeku

Lokalni restoran

opskrbiti gorivom. Mala planinska pumpa koja ima samo crvenu 98-icu ujedno je i dućan i apoteka. U blizini je i trošna kamena kućica u kojoj odlučimo nešto pojesti. U dvorištu parkiran policijski džip i dva crna Land Rovera. Unutra ambijent prave seoske birtije. Za stolom društvo koje vrlo bučno razgovara i obilno se hrani uz narodnu glazbu. Kuharica dobiva zadatak da nam servira nešto gruzijsko po vlastitom izboru i ona odlučuje: "Budjet hačapuri". Sjedito u malom dvorištu i čekamo hačapurije, ma što oni bili. U međuvremenu bučna ekipa izlazi. Promatramo ih. Niski, trbušasti tipovi kaubojskog hoda, naoružani pištoljima. Zanima ih odakle smo. Iznenađeni su kad čuju da moja muška polovica natuca "pa ruski". Interesiraju se kako to da zna ruski, a on im objašnjava da se nekad davno u našoj zemlji, koja je tada bila u sastavu Jugoslavije, vrlo često u srednjoj školi kao drugi jezik učio ruski. Najtrbušastiji među njima, u crnim hlačama s tankim bijelim prugama, bijelom košuljom zavrnutih rukava napetom na trbuhu i

pištoljem za pasom, komentira nešto o strašnom ruskom utjecaju na školstvo, koje je zbog toga bilo loše.

Postoji nekoliko stvari protiv kojih jednostavno ne smijete ništa reći u društvu moje muške polovice, a jedna od njih je njegova famozna 15. matematička gimnazija. Naravno da nije šutke mogao otprijeti takvu uvredu na račun jedne od nedodirljivih tema, pa je žustro krenuo u obranu tadašnjeg školstva. Mali crni naoružani baš nije bio oduševljen izgovorenim, mrštio se i krivio glavu, ali na sreću, pištolj je ipak ostao u futrolu. Na stol je u međuvremenu stigla i klopa. Trigamo poveću pogaču od vrlo ukusnog masnog tijesta punjenu sirom, uvjereni da jedemo hačapuri. Najednosmo se, pa krenusmo platiti, a kad tamo, hačapuri tek stiže. Ono što smo upravo pojeli bilo je samo predjelo. Hačapuri je tradicionalni gruzijski specijalitet od mljevenog mesa začinenog kimom i još nekim nepoznatim začina, kuhanog u smotuljcima od tijesta veličine mandarine. Na tanjuru smo dobili petnaest takvih jastučića. Iako

smo se u stvari već najeli lažnog hačapurija, naravno da smo morali probati i pravi. Bilo je vrlo ukusno, ali sve ipak nismo uspjeli pojesti.

Kasno je poslijepodne i vraćamo se natrag prema Tbilisiju. Ponovno se divimo istim krajolicima i mada smo već tisuću puta stajali i fotografirali tu čarobnu prirodu, činimo to opet. Na žalost, fotografija može prenijeti samo mali djelić doživljaja, pa upijamo ljepotu oko nas svim svojim osjetilima, ne bi li je zapamtili što bolje i ona ostala sačuvana u nama što dulje. Počinju se navlačiti tamni oblaci koje baš nismo poželjeli u predvečerje, okruženi planinama impozantnih visina, počinju i prve kapi kiše, pa navlačimo kišna odijela. Na sreću, po principu pametniji popušta, kiša je prestala, oblaci se razišli, a priroda nam dozvolila da neometano nastavimo uživati u ljepotama Kavkaza. Za vrijeme moje jučerašnje umorne i cendrave faze bila sam spremna odustati od upoznavanja ne samo Gruzije, nego i cijeloga svijeta. Srećom, moja muška polovica ne da se nagovoriti na brzoplete i nepro-

mišljene odluke. Uživajući ponovno u baršunastim planinskim pašnjacima, pitam se kako sam uopće i na trenutak mogla pomisliti da se u Gruziji nema što vidjeti. Ljepote Kavkaza višestruko su nadomjestile malu neudobnost jučerašnjeg noćenja i otužni izgled Kutaisia. Ponovno sam sigurna da ne postoji dio svijeta koji nije vrijedan pogleda i znam da se uvijek vrijedi i malo namučiti da se dođe do njega.

Drugog jutra napuštamo Tbilisi, a uskoro i Gruziju. Vozimo udolinom između planina prekrivenih suhim pašnjacima. Prolazimo kroz nekoliko manjih mjesta u kojima ljudi žive od poljoprivrede. Dok nižemo posljednje gruzijske kilometre na putu prema Armeniji, razmišljam o velikim kontrastima Gruzije. Čini mi se da zemlja u kojoj šaćica bahatih bogatuna živi na račun siromašne većine ne može opstati. Ni slutila nisam da će se to tako brzo početi ostvarivati. Iz razmišljanja me prenu zanimljivi putnici kraj kojih smo prošli. Okrećem se kako bih se uvjerila da je stvarnost to što mi se čini da sam

Spisateljica na zadatku

Neobična vozila i neobični putnici

Armenija - autobusni kolodvor u Alaverdiju

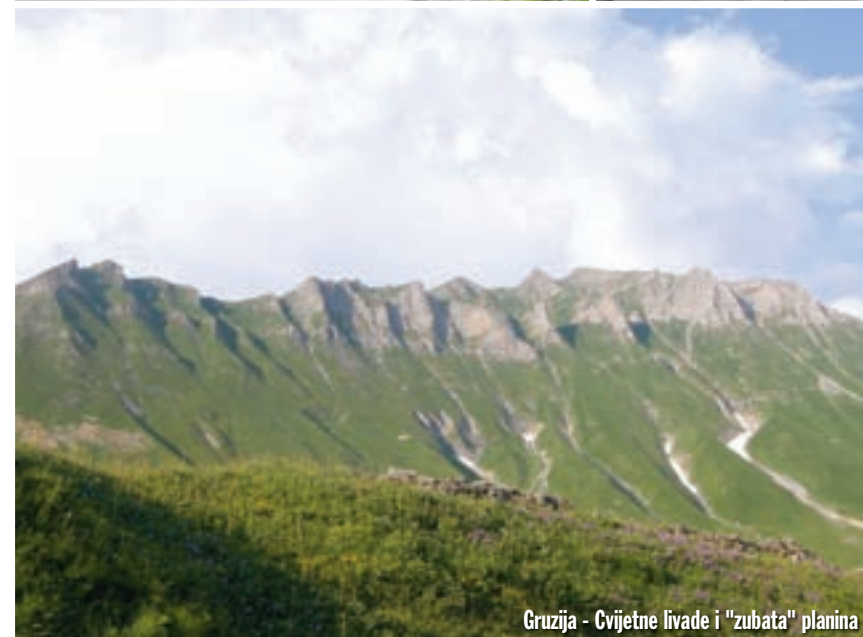
Armenija - gastronomski raj

Zelena brda sjeverne Armenije

Jezero Sevan - plaža na 1650 m nadmorske visine

Gruzija - Cvijetne livade i "zubata" planina

Armenija - istočno od Yerevana

vidjela. Ne, nije mi se samo učinilo. U staroj Volgi koju smo upravo prestigli voze se četiri bića, od kojih dva s ispruženim glavama kroz stražnji lijevi prozor. Prizor ne bi bio ni malo neobičan da ispružene glave ne pripadaju dvjema kravama. Naravno da smo morali stati i pričekati da nas dostignu kako bismo ih fotografirali. Kojom metodom su dvije krave uspjele ugurati u stražnji dio Volge ostaje tajna.

Gruzijsko-armenijska granica dobro je uređena i organizirana. Procedura dobivanja vize je brza kao i na gruzijskoj granici i mi ubrzo ulazimo u Armeniju. Vozimo kroz planinski kraj s malo vegetacije. Solidna cesta prolazi kroz kamene klisure roza-smeđe boje. Uočavamo da su od takvog kamena napravljene sve kuće u naseljima. Ulazimo u grad Alaverdi. Stojimo na autobusnom kolodvoru uz koji se smjestila tržnica, s namjerom da se malo odmorimo i pokušamo nabaviti auto kartu Armenije. Autobusi parkirani na kolodvoru osebujnog su izgleda i neodoljivo me podsjećaju na film "Tko to tamo peva". Poseban šarm daju im

velike boce plina na krovu, pa izgledaju kao da se upravo spremaju na ronjenje. Uspijevamo nabaviti kartu Armenije u lokalnoj knjižari. Nije auto karta, već je karta namijenjena đacima, ali ima ucrtane glavne prometnice i poslužiti će svrsi. Ljudi su susretljivi. Čini nam se da su otvoreniji od Gruzijaca. Pitamo što misle da bi jedan turist trebao posjetiti u njihovoj zemlji? Odgovor nije stigao brzo, kao da misle da baš nemaju što ponuditi. Na kraju spominju manastire.

Krećemo dalje, vozeći kanjonom rijeke koji podsjeća na kanjon Vrbasa. Zastajemo uz improviziranu gostionicu uz cestu, organiziranu u dva kontejnera. Dok čekamo da nam gazdarica ispeče kotlete na žaru, hladimo se vodom s izvora i promatramo pripremu klope. Na velikom panju gazdarica je sjekirom, koja je do tada stajala na zemlji, spretno odsijekla nekoliko debelih kotleta, posolila ih i popaprla, te nabola na dugi metalni štap sličan maču, na kojem su se uz povremeno okretanje pekli na žaru. Uz njih smo dobili narezano povrće i

poveći komad sira. Sjedimo u hladu i jedemo svoj prvi današnji obrok. Svi oni koji se boje raznih zaraza i crijevnih problema, pa jedu samo u provjerenim hotelima i restoranima vjerojatno bi se zgražali nad izgledom gostionice, gazdarice i načinom pripreme hrane i ne bi se odvažili pojesti nešto na tom mjestu. Budući da nismo opterećeni pretjeranom higijenom (inače se ne bismo ni mogli danima po žarkom suncu voziti u istim hlačama koje su već sasvim pristojno prošarane bijelim prugama od znoja) uživamo u pripremljenom obroku. Okus povrća, ali i mesa bitno se razlikuje od okusa na koje smo navikli. Sjećamo se okusa paradajza i krastavaca iz vrtova naših baka, okusa koje smo već gotovo zaboravili, kao i prženih krmica koje su nam pripremale na staroj peći na drva. To su okusi kojih više nema u hrani koju svakodnevno jedemo, a sada su opet tu, na tanjuru ispod nas. Svi oni koji imaju dovoljno godina da se sjećaju okusa hrane prije nego su postojale hibridne sorte i uvoz sa svih stana svijeta, znaju da tih oku-

sa kod nas više nema. Zaboravljeni su, ili potisnuti negdje u najdalje uglove sjećanja. U Armeniji ćemo ih se svakodnevno prisjećati. Armenci su očito sačuvali stare sorte biljaka i pasmine životinja, a nadam se da su svjesni koliko je to bogatstvo. Nakon obroka koji je pobudio sjećanja na djetinjstvo i još podosta popijene izvorske vode, krećemo dalje. Vozimo do grada Vanadzora, gdje ponovno zastajemo. Prilaze nam mještani i razgovaraju s nama. Od njih saznajemo da svakako moramo posjetiti jezero Sevan, koje Armenci smatraju svojim najvećim turističkim adutom. Dok plaćamo kavu (pola eura) pogled mi zastaje na natpisu na obližnjem frizerskom salonu: "šišanje 1 euro, frizura 1 euro, farbanje 2 eura." Kao iz najoptimističnijeg sna svakog muža koji zna koliko njegova žena ostavlja mjesečno kod frizera. Krećemo dalje prema jezeru Sevan kroz predivan planinski kraj u kojem se izmjenjuju područja planinskih pašnjaka i šumoviti predjeli. Uz cestu mnoštvo restorana, na cesti dosta automobila. U Armeniji smo tek

Armenija - jezero Sevan

Garni - antički hram Mythra

Armenija - svjedočanstva najstarije kršćanske države

Armenija - manastir svetog koplja - Geghard

Geghard

prvi dan, ali odmah je vidljivo da je to zemlja u kojoj se znatno bolje živi nego u Gruziji.

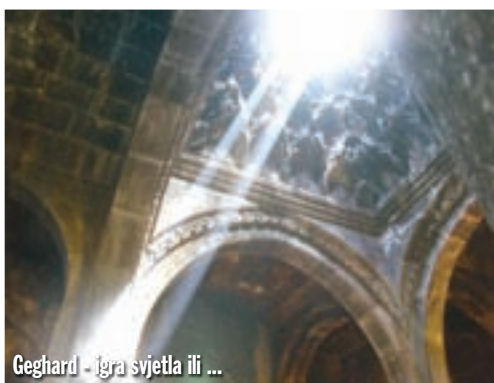
Jezero Sevan nalazi se na nadmorskoj visini od 1950 m, površina mu je nešto manja od 1000 kvadratnih metara, s tim da je danas njegova površina 20 m niže od nekadašnje razine. Za vrijeme Staljina jezero je korišteno za navodnjanje i hidroenergiju i bilo je u planu da se kroz to razina spusti 50-ak metara. Od prvobitnog opsega od 260 km, jezero se smanjilo do opsega od svega 80 km. U novijoj armenskoj povijesti poduzete su mjere za njegov oporavak i danas je opseg povećan. U svrhu potpune revitalizacije jezera napravljen je tunel za dopremu vode iz Azerbejdžana, ali se zbog sukoba s Azerbejdžanom

zbog Nagorno-Karabkha ne koristi, pa je Sevan još uvijek manji no nekada. Jezero izgleda puno ljepše izdaleka nego izbliza, s obzirom da su oko njega poludivlji kampovi, raznorazni štandovi i slične "turističke ljepote". Iako ga Armenci smatraju svojom najvećom turističkom atrakcijom, nas nije toliko oduševilo. Vozimo dalje prema

Yerevanu, glavnom gradu Armenije, do kojeg vodi odlična autocesta. Promet je vrlo gust. Armenci očito imaju naviku i mogućnost putovanja. Po dobrom starom običaju do cilja stižemo u sumrak. Pronalazimo sobu u hotelu vrlo armenskog naziva - Las Vegas. U prizemlju hotela je kockarnica, a na katu su apartmani. Od simpatične recepcionerke saznajemo da je cijena 22 eura za deset sati. Još jedan specifičan hotel. Budući da nismo gosti koji se uklapaju u njihov tajming, nagodismo se da će nas noćenje u apartmanu stajati 25 eura.

U jutro krećemo do hrama Garni posvećenog Mitri, božici Sunca, koji potječe iz prvog tisućljeća prije Krista. Sagradio ga je Tiridates I, armenski kralj, novcem koji je dobio od imperatora Nerona, za vrijeme njegove posjete Rimu. Za razliku od drugih grčko-rimskih hramova napravljen je od bazalta, a ne od vapnenca, pa je tamne boje. Garni je smješten 32 km jugoistočno

od Yerevana. Nakon Garnia vozimo prema manastiru Geghart, smještenom u divljini kamenih planina strmih litica. Prvi elementi današnjeg svetišta potječu iz 4. stoljeća. To su prostori duboko usječeni u stijene na mjestu svetog izvora. Današnji manastir podignut je 1215. godine. Sveti izvor nalazi se danas u sklopu crkve i posjećuju ga mnogobrojni vjernici mažući se svetom vodom i odnoseći je u bocama. Manastir je čuven zbog relikvija koje čuva, a najčuvanije je koplje kojim je ranjavan Isus na križu. Ime manastira "Geghart" i znači koplje. Promatramo obred u crkvi, koji se razlikuje i od katoličkog i od pravoslavnog obreda. Zanimljivo je da je Armenija prva kršćanska zemlja na svijetu. Kršćanstvo je prihvatila još 301. godine. Na ulazu u manastir nalazi se stijena s uklesanim policama na različitim visinama, gdje posjetioци pokušavaju nabaciti kamenčiće nakon što su prethodno nešto zaže-

Geghard - igra svjetla ili ...

IMOVINA

OSOBE

VOZILA

PLOVILA

TRANSPORT

Svaki dan je novi izazov... Nikad ne znam što me očekuje...
Dobro je znati da uz sebe imam pouzdanog partnera!

Armenija - na 3250 m

Sretna djeca Mt. Aragatsa

Meteorološka postaja Mt. Aragats (3200 m nmv.)

ljeli. Uz cestu koja vodi prema manastiru mnoštvo je štandova na kojima žene prodaju tradicionalne armenijske pogače punjene voćem i koštunicama, zvane gata, te ono što nam se u Gruziji činilo kao kvrgave kobasice, a sada saznajemo da su to groždice i lješnjaci nanizani na konac, obavijeni skrtnutim pektinom koji ih omata u

Ovo se mora kušati!!!

debelom sloju. Slastica se zove suđuk i vrlo je ukusna.

Nakon obilaska manastira krećemo u moto osvajanje visina. Cilj je planina Agarat, do mjesta na 3200 m nadmorske visine gdje se nalazi malo jezero. Uzak, vijugav, djelomično i oštećen put vodi nas u visine. Oko nas ponovo predivni planinski krajolici. Okružuje nas čarolija planinskih pašnjaka, potpuna tišina i mir koje remeti samo Severinino brundanje i pokoji automobil koji se penje prema vrhu. Prolazimo pored šatora stočara nomada oko kojih se igraju djeca. Nesputana igra djece i njihov zvonki, iskreni smijeh natjerao nas je da stanemo i promatramo ih. Toliko nesputanosti i sreće u svakom njihovom pokretu i ispuštenom glasu, toliko iskrene, dječje radosti i prštavog smijeha. Sretna djeca. Darujemo im suđuk koji smo kupili i krećemo dalje. Dolazimo do visine od 3200 m, gdje su geofizički zavod i malo jezerce. Primjećujem da na toj visini

Lijepo mjesto za predah

Auto Antonio

www.auto-antonio.hr

SPLIT - Josipa Jovića 11; 021/374-044

TROGIR - Kneza Trpimira 175; 021/894-278

ŠIBENIK - Miljevačka bb; 022/200-777

Moto sezona je počela i pravo je vrijeme da osigurate gume koje će vam pružiti sigurnost i užitek na cesti ili stazi!

Posjetite naše poslovnice ili nas kontaktirajte za sve informacije putem telefona, mail-a ili direktnog upita preko naše web stranice.

Kako bi vam olakšali kupnju i uštedili vaše slobodno vrijeme, otvorili smo ON-LINE WEB SHOP koji je tu za vas 24/7! :)

BRIDGESTONE

MICHELIN

Pogled na Noin Ararat s Armenske strane

Marljive ruke i u pustoši čine čuda

Trenuci odmora

Mrki pogled mladog bika

Kazu da nema problema s natalitetom

već osjećam simptome visinske bolesti - glavobolja, nadostatak zraka i usporeni pokreti. Za razliku od mene, moj motoplaninar skakuće uokolo i upoznaje se s fizičarkom koja je cijele godine na planini jer radi u geofizičkom zavodu. Od nje saznaje da zimi visina snijega na tom dijelu dosegne 30 metara.

Spuštamo se prema podnožju, a zatim nastavljamo vožnju prema još jednoj zatvorenoj granici, onoj između Armenije i Turske u blizini biblijske planine Ararat. Prolazimo kroz plodnu nizinu, carstvo roda, koje se nalaze na svakom dimnjaku i stupu, a velikim gnijezdima ukrasile su čak i visoku dizalicu. Nakon što smo napravili nekoliko slika Ararata i zatvorene granice, vraćamo se u Yerevan, pa malo kružimo njegovim ulicama. Yerevan ne izgleda tako glamurno kao Tbilisi, ali je daleko življi grad, pun ljudi koji šeću, borave u mnogobrojnim parkovima, voze ulicama. Naročito su nas oduševili njegovi parkovi s dječjim igrištima, jezercima, fontanama i ugodnim restoranima. Grad po mjeri čovjeka. Po toj svojoj osobini podsjeća

nas na Barcelonu. Niti u Yerevanu, a ni u drugim dijelovima Armenije, nismo uočili velike razlike između bogatog i siromašnog dijela zemlje kao u Gruziji. Još jedna noć u Yerevanu, a ujutro krećemo prema Iranu.

Osvanulo je prekrasno, sunčano jutro i mi uz pomoć karte i lokalnog stanovništva uspijevamo izaći iz Yerevana. Vozimo prvo plodnom nizinom okruženom planinama, u kojoj se izmjenjuju voćnjaci s površinama pod žitaricama i povrćem, a tu su i ribnjaci. Duž ceste možete odmah na licu mjesta kupiti sve što se tu uzgaja. Cesta se ubrzo penje prema planinskom masivu kojeg treba prije-

ći želite li doći do granice s Iranom. Znali smo da je pred nama planinski dio Armenije, ali ni slutili nismo što nas tamo čeka. Što se prirodnih ljepota tiče, u meni je taj dio puta pobudio najviše divljenja. Sve je počelo zlatnim, pitomim obroncima prekrivenim suhom niskom travom i poljima žita, koji su ubrzo prešli u baršunaste, zelene obronke s rascvjetanim planinskim pašnjacima. Zrakom se šire blagi mirisi rascvalog bilja. Na vrhu svakog osvojenog dijela pred nama pucaju novi, prekrasni vidici. U usjecima između planina žubore bistri planinski potoci, u podnožju pokoje jezercer. Kako se penjemo sve više, dolazimo

do šumom obraslih dijelova s planinskim pašnjacima na suncem obasjanim visoravnima. Pred nama je krajolik koji je reljefom sličan Kapadokiji u Turskoj: kameni reljef čunjastih formi koje u sebi imaju otvore, tako da je svaki čunj manja ili veća pećina. Te su pećine u povijesti služile kao skrovište pred najezdama raznih vojski. Dok protežemo noge i fotografiramo zanimljive kame- ne pećine, iznad nas u elegantnom, tihom letu kruži poveći orao. "Čuj, možda bi ipak bilo vrijeme da promijenimo ove skorene hlače zamamnog mirisa", komentira moja muška polovica, pokazujući na njegove nekad crne, a sada, već od sunca izbljedjele, smeđe hlače, koje su trajno poprimile oblik nogu od soli kojom su impregnirane. "Nisam zabrinut dok oko nas oblijeću muhe, ali ovog baš ni zgodno vidjeti. Ne misliš da je to lešinar?" (Ako ovaj opis u vama pobuđuje gađenje, nikada nemojte niti pokušavati otići na dulje putovanje motorom, jer je takav izgled i sve ono što sa sobom nosi - neizbježan.) No, orao je otišao, iste hlače su

Spomenik, izvor, granica???

Armenski kauboj

Jezero Spandaryan (2037 m nmv)

Goris - utocišta u stijenama

vjernim putopiscima
DUNLOP[®]
 poklanja par guma

Potočić u rijeci od cvijeca

Nar - zaštitni znak Armenije

Meghri - gradić u planinama južne Armenije

ostale na nama (do kraja putovanja), a mi krenusmo dalje.

Vozimo kroz šumovit kraj uz granicu s Nagorno-Karabaghom. To je još jedna zatvorena granica ovog dijela svijeta. Nju nismo uslikali, jer smo prekasno shvatili gdje smo. Penjemo se sve više i više, prelazimo prijevoje visoke preko 2000 m. Vozimo cestom prepunom zavoja i imamo dojam da nas vodi u nebesa. Što smo više, čarolija je sve veća. Vidici kao iz mašte. Oko nas visoke planine, ispod nas osunčane, ogromne visoravni, planinsko jezero, rijeke i potoci, ispred nas još viši vrhunci, čarolija se nastavlja. I dalje neviđena ljepota, netaknuta divljina kroz koju se uspinje solidna cesta s dosta prometa. Osobito je mnogo kamiona, jer je to jedina cesta između Irana i Armenije. Stali smo stotinu puta slikajući tu ljepotu, ali niti jedna fotografija ne može ni izdaleka dočarati čaroliju tih planina. Krstarili smo Alpama, vozili Pirinejima i Karpatima, penjali se Atlasom i bili ushićeni njima, ali planine južne Armenije ostat će nam u sjećanju kao nešto posebno.

Prelazimo prijevoju nešto viši od 2300 m, vozimo kroz kanjon sličan našoj Paklenici do gradića Kadjaran, od kojeg počinje uspon (12%) do novog prijevoja iznad 2600 m i novih predivnih vidika. Sreća je što oboje volimo prirodu i u stanju smo satima promatrati šume i pašnjake oko sebe, osjećajući beskrajno zadovoljstvo i sreću. To je jedan od razloga zbog kojeg uvijek putujemo sami, jer nije lako naći nekoga istih sklonosti. Drugi je, ne manje bitan, razlog to što motoriste samostalce ljudi uglavnom doživljavaju kao simpatične čudake, dok grupa motorista najčešće u glavama budi asocijacije na Mad Maxa i kontakti su daleko teži. A biti u nekoj zemlji i ne doživjeti i duh njenih ljudi za nas je promašaj. Zato ćemo i dalje sami motorom jezditu svijetom, diveći se uglavnom samo onome što je stvorila priroda i što više se družiti s ljudima iz krajeva kroz koje putujemo. Za velike obilaske kulturnih spomenika, muzeja i hrpe povijesnih informacija biti će valjda vremena kada više ne budemo mogli sjesti na motor i krenuti u avanturu.

Nakon posljednjeg prijevoja, uz zadnje zrake sunca, počinje spust do gradića Meghri, u koji, naravno, stižemo noću i u kojem pronalazimo smještaj u kući domaćina Miše. Miša je biker sa 20 godina starim motorom s prikolicom koji je parkiran u dvorištu i koji je svakodnevno u uporabi. Uz nas su kod Miše i njegove supruge Margarite smještene dvije gospođe i sin jedne od njih. Sjedeći za stolom u dvorištu i jedući ukusnu hladnu lubenicu kojom su nas ponudili domaćini, saznajemo da su dvije gospođe Armenke rođene i odrasle u Iranu, a sada žive u Francuskoj i SAD-u, dok je sin jedne od njih samo porijeklom Armenac, a rođen je i živi u SAD-u. Gospođe se spremaju u posjet rodbini u Iranu, dok mladić ostaje u Armeniji, jer ne može ući u Iran. Nismo inzistirali da nam objasni da li je uzrok tome u Iranu ili u SAD-u. Dobivamo od njih nekoliko korisnih informacija i sugestija o Iranu. Od gospođe koja živi u Francuskoj saznajemo da ima prijateljicu iz Slovenije. Dok tako čavrljamo, razmišljam: za istim stolom u

dalekoj Armeniji, na pragu Irana, sjedi petero ljudi koji na neki način povezuju Armeniju, SAD, Francusku, Iran i Hrvatsku. Svijet je zaista mali.

Nakon ukusnog doručka moja muška polovica znatiželjnom bikeru Miši prezentira sve genijalnosti naše Severine. Našao je žrtvu koja k tome i pozorno sluša njegovu tehničku prezentaciju i pri tom se ni najmanje ne suprostavlja lamentacijama o kvalitetama njegove ljubimice. Kao da zna da se mojoj muškoj polovici nema smisla suprostaviti ne samo po pitanju njegove gimnazije, nego ni po pitanju motora i auta. Dozvoljava eventualno samo kritike na račun žene. Upisujemo imena i adresu u knjigu gostiju naših domaćina i saznajemo da smo momentalno drugi na listi najluđih gostiju. Prvo mjesto i dalje zadržava Japanac koji je do njih iz Japana došao biciklom. Pozdravljamo se i krećemo prema granici. U pograničnom mjestu kupujem maramu koja će mi tamo trebati za pokrivanje glave. Iran je pred nama. ■

NASTAVAK U SLJEDEĆEM BROJU

Meghri - gazda Mišo sa sinom i vjernim Uralom

Meghri - što se promijenilo kroz pola stoljeća

Meghri - gradsko vijeće